

Foundations, Implications and Critiques of the Coase Theorem: A Reassessment

Ali Nassiri Aghdam *

Assistant Professor, Faculty of Economics,
Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Abstract

The paper aims to reassess “the Coase Theorem” in its historical context and highlight the discernible gap between the Coase Theorem and the often-overlooked arguments articulated by Coase. In “the Problem of Social Costs”, Ronald Coase intended to emphasize on the irrelevance of Pigou's argument in dealing with externalities. The theorem implies that in a world with zero-transaction cost, external effects are internalized without government intervention and the allocation of legal rights does not matter. These implications have led observers to criticize the theorem, notwithstanding the accurate scrutiny reveals that almost all of the critiques center around the main assumption of the theorem – namely, zero transaction costs- rather than the theorem itself. While the correctness of the theorem heavily depends on the concept of “transaction costs”, the concept suffers from a lack of clear definition. It is important to note, in that paper, Coase intended to argue that Pigou's analysis in “the Economics of Welfare” is irrelevant, and in a zero-transaction cost world, market forces internalize externalities, and government intervention is not needed. In contrast, when positive transaction cost is considered the allocation of legal rights and liabilities becomes important. This latter point has been almost ignored in the literature and entailed that the Coase theorem is an unrealistic one.

1. Introduction

Coase Theorem stands as a highly discussed and well-developed theorem in law and economics. The theorem received too much of critiques even before the publication of the Coase's seminal paper. These hot debates made “the Problem of Social Costs” one of the most cited articles in Law and Economics. In this paper I am going to

* Corresponding Author: alin110@atu.ac.ir

How to Cite: Nassiri Aghdam, A. (2024). Foundations, Implications and Critiques of the Coase Theorem: A Reassessment. *Iranian Journal of Economic Research*, 28(97), 84-116.

reconsider the theorem in its historical context and highlight the discernible gap between the Coase Theorem and the often-overlooked arguments articulated by Coase in the aforementioned article.

2. Methods and Material

To conduct the research, I adopted the library and document research method. To do so, I thoroughly reviewed Coase's methodological background and highlighted his consequentialist mind as well as his approach to externalities and rejection of Pigouvian liability and taxation rules. Furthermore, I analyzed critiques of the Coase Theorem and discussed why the theorem has remained robust against those attacks. Finally, I argued why the Coase theorem is a misunderstanding of Coase's approach to real economy and should be interpreted as the departure point of his theoretical approach to real economy.

3. Results and Discussion

Analyzing nuisance and externalities, respectively in legal and economic literature was at the core of the Coase's discussion in "the Problem of Social Costs". At the time, the dominant legal approach to delineate liability was fault based. The Pigouvian solution to internalize externalities had been developed based on this legal tradition. Based on Pigou, taxes have to be employed to motivate polluters or injurers to take into account the costs they impose on others without compensating them.

Coase, first of all, intended to undermine these legal and economic approaches to liability and nuisance. He developed, in that paper, his consequentialist approach to law, based on which alternative liability rules should be assessed in terms of their consequences, and the adopted rule should entail higher total net benefit. This was evident in his opening discussion in which he mentions the case of *Sturges vs. Bridgman*.

In addition, he highlights the role of property rights in performing economies as well as the power of markets in exchanging legal rights and allocating them to the parties who value the rights higher than other parties. He made this clear when he assigned legal rights to farmer and herder alternatively and concluded that the resulting property right is efficient and invariant, regardless of the initial holder of the legal right. This argument named by George Stigler, The Coase Theorem.

In this approach, not only markets are considered as a mechanism which is capable to allocate rights efficiently but also what are exchanged in markets are considered as bundles of rights rather than

mere physical goods and services. He emphasized on this critical point at the concluding part of the paper.

Among these and other exciting issues, what absorbed most attentions was the Coase Theorem and even most of the critics allocated their time and effort to undermine the Theorem, while the Theorem was only the departure point of his arguments. In the first half of the paper, maybe under the influence of the Black Stone Avenue's discussions, he considered the case in which costs of using price mechanism is zero and argued that in such a world, market exchanges would internalize externalities, government intervention is not required, Pigouvian taxes are irrelevant, and the allocation of legal rights does not matter.

In this paper, I discussed alternative critiques of the Coase Theorem and indicated that almost all of them, in fact, argue that in a non-zero transaction costs world the theorem does not hold. This is why these critiques are, in effect, the proof of the theorem rather than its refutation. As a matter of fact, the Coase Theorem is a development of the first fundamental theorem of welfare economics, and both of them are valid in a zero transaction costs world.

4. Conclusion

As indicated, Coase's main argument is different from the Coase Theorem. While the latter underscores the irrelevance of legal rules, the former highlights the importance of legal rules in real world, in which transaction costs are positive. In this world, reducing transaction costs by defining legal rights is efficiency enhancing (normative Coase Theorem). Furthermore, Legal rights should be chosen based on their merits in economizing exchanges and supporting arrangements with higher total net benefits. This is the main mission of the law and economics.

Keywords: The Coase Theorem, Property Rights, Transaction Cost, Liability Rules, Externality.

JEL Classification: H23, D11, K62.

مبانی، نقدها و دلالت‌های قضیه کوز: یک ارزیابی مجدد

استادیار، گروه برنامه‌ریزی و توسعه اقتصادی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

علی نصیری اقدم*

چکیده

هدف از این مقاله ارزیابی مجددی است از قضیه کوز؛ قضیه‌ای که رونالد کوز در یکی از برج‌های دوقلوی^۱ خود طرح کلی آن را ریخت و نگاه پیگویی به مسئله آثار خارجی و مسئولیت مدنی را مورد انتقاد قرار داد و با اتکا به فلسفه انگلیسی پیامدگرا از مبنا قرار دادن قاعده تقصیر اجتناب نمود. دلالت قضیه کوز از نظر اقتصادی عدم نیاز به مداخله دولت برای حل و فصل مسأله آثار خارجی و از نظر حقوقی، عدم اهمیت چگونگی تخصیص حق است، مشروط به این که هزینه‌های مبادله صفر باشد. همین دلالت‌های حدی، واکنش‌ها و انتقادهای بسیار زیادی را در محافل حقوقی و اقتصادی برانگیخت. ارزیابی موشکافانه نقدها نشان می‌دهد که بسیاری از آن‌ها ریشه در ابهام تعریف هزینه مبادله دارد. این نکته حائز اهمیت است که قضیه کوز با این هدف بیان شده بود که بگوید با فروزی که پیگو در «اقتصاد رفاه» در نظر می‌گیرد، مسئله آثار خارجی موضوعیت پیدا نمی‌کند و آنچه اهمیت دارد تعیین حقوق اولیه است نه تخصیص آن. همچنین، با کنار گذاشتن فرض ناچیز بودن هزینه مبادله، حقوق مالکیت و نحوه تعیین مسئولیت‌ها اهمیت پیدا می‌کند. نکته اخیر در سایه قضیه کوز کمتر مورد توجه قرار گرفت و به آن رنگ و لعابی غیرواقع‌بینانه داد.

واژه‌های کلیدی: قضیه کوز، حقوق مالکیت، هزینه مبادله، قواعد مسئولیت، آثار خارجی. طبقه‌بندی JEL: H23, K11 و D62.

* نویسنده مسئول: alin110@atu.ac.ir

۱. دو مقاله رونالد کوز با عناوین «ماهیت بنگاه» و «مسئله هزینه اجتماعی» که به ترتیب در سال‌های ۱۹۳۷ و ۱۹۶۰ منتشر شدند، پراجاع‌ترین مقالات در ادبیات حقوق و اقتصاد هستند و از این‌رو از آن‌ها با عنوان برج‌های دوقلوی کوز یاد شده است.

۱. مقدمه

در سال ۱۸۷۳ میلادی، در شهر لندن یک پزشک در انتهای باغ خود اتاقی را بنا می‌کند و آن اتاق را محل طبابت خود قرار می‌دهد. پس از مدتی متوجه می‌شود که در ساعات معینی از روز، صدای آزاردهنده‌ای از پشت دیوار به گوش می‌رسد. دیوار مطب، دیوار یک قنادی بود و قنادی در پشت آن، دو هاون بزرگ نصب کرده بود که برای کوبیدن مواد اولیه شیرینی مورد استفاده قرار می‌گرفت و صدای آن مانع از تمرکز پزشک و حتی شنیدن صدای تپش قلب بیماران می‌شد. لذا پزشک به دادگاه شکایت کرد و خواهان توقف صدای ناشی از به کارگیری هاون‌ها شد. صاحب قنادی ادعا داشت که یکی از هاون‌ها را در ۶۰ سال گذشته به همین ترتیب استفاده می‌کرده است و هاون دیگر را ۲۶ سال است که دارد استفاده می‌کند، درحالی که پزشک به تازگی مطب خود را در این محل بنا کرده است. قاضی این پرونده در نهایت صاحب قنادی را مسئول شناخت و در صدور حکم خود به اذیتی^۱ اشاره کرد که کسب و کار قنادی برای پزشک ایجاد کرده بود، درحالی که منطقه مورد نظر یک منطقه تولیدی (نظیر بازار آهن) نبود و در بافت شهری قرار داشت.^۲

در نظام حقوق عرفی^۳، حکم فوق براساس این اصل توجیه می‌شود که اگر عمل کسی باعث وارد آمدن خسارتی به دیگران شود، باید مسئول شناخته شده، خسارت دیگران را جبران کند و از تداوم عمل خسارت‌بار خود اجتناب کند. پیگو^۴ (۱۹۲۰) در «اقتصاد رفاه»^۵ این موضوع را در قالب وجود شکافی میان محصول خصوصی و اجتماعی فعالان اقتصادی تحلیل می‌کند و معتقد است در پرونده‌ای نظیر پرونده «استرگز علیه بریجمن»، بریجمن (قناد) در تولید محصول خود زیانی را که به استرگز (پزشک) وارد می‌کند در نظر نمی‌گیرد و از این رو، [فایده یا] محصول اجتماعی قناد کمتر از [فایده یا] محصول خصوصی اوست. در این چارچوب، رویکرد حقوق عرفی در مواجهه با «اذیت» یا آنچه پیگو «زیان‌های جبران نشده» می‌خواند، رویکردی صحیح است و شخص واردکننده خسارت، باید یا مسئول جبران خسارت شود، یا مالیاتی معادل خسارتی که به دیگران وارد می‌کند پرداخت نماید تا بدین

---

1. Nuisance

۲. نگاه کنید به: Sturges, V. Bridgman, 11 Ch D. 852(1879)

3. Common Law

4. Pigou, A. C.

5. The Economics of Welfare

ترتیب زیان‌هایی که به دیگران وارد می‌کند در تحلیل هزینه و فایده‌اش وارد شود (آنچه که در اقتصاد، درونی کردن آثار خارجی^۱ خوانده می‌شود).

رونالد کوز^۲ (۱۹۶۰) مقاله «مسئله هزینه اجتماعی»^۳ را با اشاره به موضوع پرونده فوق‌الذکر و نقد رویکرد پیگویی به موضوع شروع می‌کند. از نظر او، این که فعالیت «الف» برای فعالیت «ب» هزینه ایجاد می‌کند، دلیل نمی‌شود برای اینکه شخص «الف» را متحمل هزینه کنیم. از نظر کوز سؤال درست این نیست که آیا واردکننده خسارت باید مسئول شناخته شود یا خیر، بلکه سؤال درست این است که آیا بنگاه «الف» باید اجازه وارد کردن خسارت به فرد «ب» را داشته باشد یا فرد «ب» باید محق شناخته شده، بتواند جلوی ادامه فعالیت «الف» را بگیرد. از نظر او مسئله مهم اجتناب از زیان بیشتر است: آیا تداوم فعالیت قناد و ایجاد مزاحمت برای پزشک محصول بیشتری را نصیب جامعه می‌کند یا رها شدن پزشک از سر و صدای قناد و در نتیجه کاهش سطح محصول قناد؟ کوز معتقد است که از نظر اقتصادی باید منافع کل مورد نظر باشد.

کوز بر این رویکرد متفاوت خود بارها و بارها اشاره کرده است. او با اشاره به مثالی که جورج استیگلر^۴ (۱۹۵۲) در کتاب «نظریه قیمت» بیان می‌کند، توضیح می‌دهد که وقتی کارخانه‌ای با آلوده کردن رودخانه، ماهی‌های موجود برای ماهیگیری را کاهش می‌دهد، سؤال مرتبطی که باید پاسخ داده شود این است که ارزش ماهی‌هایی که در اثر آلوده شدن رودخانه از بین رفته بیشتر است یا افزایش محصولی که کارخانه با داشتن حق آلوده کردن به دست آورده است؟

علاوه بر این، کوز این ادعای مهم را مطرح می‌کند که در شرایط مورد نظر پیگو، از نظر کارایی اهمیتی ندارد که حق به پزشک داده شود یا به قناد. حق به هر یک که داده شود، آثار خارجی در فرآیندی بازاری درونی می‌شود. او در مقاله «کمیسیون ارتباطات فدرال»^۵ (۱۹۵۹) توضیح می‌دهد که صدور قرار منع توسط قاضی، تخصیص نهایی منابع را تعیین نمی‌کند؛ چرا که طرفین دعوا، بعد از روشن شدن حقوق قانونی می‌توانند در خصوص اصلاح

-
1. Internalizing Externalities
  2. Coase, R. H.
  3. The Problem of Social Costs
  4. Stigler, G. J.
  5. The Federal Communications Commission

ترتیبات پیش‌بینی شده در قواعد حقوقی با یکدیگر مذاکره کنند. این ادعا که پیشتر توسط هرزل^۱ (۱۹۵۱) در خصوص تخصیص فرکانس‌های رادیویی مطرح شده بود، یکی از ریشه‌های تاریخی پیدایش قضیه کوز است (Medema, 2021).

از زمان تألیف مقاله «مسئله هزینه اجتماعی» و شکل‌گیری «قضیه کوز» نقدهای بسیاری علیه آن مقاله، قضیه کوز و نویسنده‌اش وارد شده است. در موارد عدیده‌ای قضیه مذکور نادرست تلقی شده (قسمت سوم مقاله را ببینید) و نکته مورد نظر کوز به درستی استنباط نشده است. سؤالی که این مقاله درصدد است به آن پاسخ دهد این است که مقاله مذکور در چه شرایطی و در پاسخ به چه پرسشی نگارش شده، نکته اصلی مورد نظر رونالد کوز چه بوده و ریشه انتقادهای مطروحه چیست؟ نوآوری مقاله حاضر نسبت به نوشته‌های موجود این است که تلاش می‌کند قضیه کوز را در خاستگاه نظری و تاریخی خودش و با ارجاع به روایت شاهدانی که راوی دست اول شکل‌گیری مقاله مسئله هزینه اجتماعی و قضیه کوز بوده‌اند، بازخوانی کند و دلیل شکل‌گیری انتقادات را توضیح دهد. اهمیت چنین مطالعه‌ای این است که با وجود نوشته‌های بسیار در باب این قضیه، درک مشترکی از قضیه مذکور، دلالت‌ها و کاربردهای آن شکل نگرفته و استدلال اصلی رونالد کوز مغفول واقع شده است. این مقاله می‌تواند قدمی در جهت پر کردن این خلأ محسوب گردد.

مقاله حاضر با هدف تشریح مبانی قضیه کوز، استنباط دلالت‌های قضیه و همچنین ارزیابی نقدهای وارد بر آن به این ترتیب سازماندهی شده است: ابتدا قضیه کوز و شرایط مبنایی آن تشریح می‌شود و سپس، دلالت‌های اقتصادی و حقوقی این قضیه استنباط می‌گردد. پس از آن، انتقادهای محافل حقوقی و اقتصادی به قضیه کوز دسته‌بندی شده، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و ابهام در تعریف هزینه مبادله که زمینه طرح انتقادهای مذکور را فراهم آورده، مورد توجه قرار می‌گیرد. پیش از جمع‌بندی، در خصوص کاربردهای قضیه کوز بحث می‌شود و در انتها، بر این نکته تأکید می‌شود که در دنیای واقع، با هزینه‌های مبادله غیر صفر، چگونگی تخصیص حقوق قانونی و مسئولیت‌ها از نظر کارایی اقتصادی اهمیتی شایان دارد.

---

1. Herzel

۲. قضیه کوز

کوز (۱۹۶۰) پس از این که رویکرد خود را تبیین می‌کند، مقاله خود را براساس میزان «هزینه-های استفاده از مکانیزم قیمت»^۱ به دو قسمت کلی تقسیم می‌کند. در قسمت اول با فرض صفر بودن هزینه‌های مذکور، آثار خارجی مورد نظر پیگو را تحلیل می‌کند و سپس این فرض را کنار می‌گذارد و با فرض واقعی مثبت بودن هزینه‌های داد و ستد، تحلیل خود را ادامه می‌دهد.

او معتقد است که اگر بازارها بدون هزینه^۲ زمین داد و ستد را فراهم آورند، آن وقت برای حل و فصل آثار خارجی دیگر چگونگی تعیین «قواعد حقوقی»^۳ اهمیت ندارد و دادگاه-ها نباید وقت خود را صرف این موضوع کنند و آنچه اهمیت دارد فقط وجود قواعد حقوقی است. این قسمت از استدلال او بعدها «قضیه کوز» نامیده شد و این استیگالر (۱۹۶۶) بود که در ویرایش جدید «نظریه قیمت»^۴ جوهره بیان کوز را ذیل عنوان «قضیه کوز» به این ترتیب صورت‌بندی نمود که «در شرایط رقابت کامل، هزینه خصوصی و اجتماعی با هم برابر است». پس از آن سلی از بیان‌های مختلف از قضیه کوز ارائه شد که گاهی تفاوت‌های فاحشی هم با هم داشتند.

اما کوز چگونه به چنین نتیجه حیرت‌انگیزی دست یافت و چگونه از موضع خود دفاع کرد؟ او معتقد است که اگر مکانیزم قیمت، آن‌طور که در اقتصاد خرد فرض می‌شود و نیز، آن‌طور که پیگو فرض می‌کند، بدون هزینه عمل کند، نه تنها می‌تواند هر کالا را به دست کسی برساند که برایش بیشترین ارزش را قائل است و نه تنها می‌تواند هر عامل تولید را به

۱. «هزینه‌های استفاده از مکانیزم قیمت» تعبیری است که کوز در مقاله ماهیت بنگاه برای اشاره به مفهوم «هزینه‌های مبادله» در سال ۱۹۳۷ به کار گرفت. اصطلاح هزینه مبادله بعدها و در مقاله‌ای منتسب به کنث ارو، دیگر برنده جایزه نوبل اقتصاد، وضع شد.

۲. مدما (۲۰۲۱) با استفاده از اسناد تاریخی توضیح می‌دهد که رونالد کوز در مقاله «کمیسیون ارتباطات فدرال» ادعای کلی خود را بدون توجه به فرض صفر بودن هزینه‌های مبادله مطرح کرده بود و فقط براساس بازخوردی که روی ویرایش اول مقاله‌اش از دوست قدیمی‌اش دانکن بلک دریافت کرده بود، در حد یک پاورقی به این موضوع اشاره کرده بود؛ حال آن‌که به گفته خود دانکن بلک، او در توسعه «نظریه رأی‌گیری و تصمیم‌سازی جمعی» وام‌دار ایده هزینه مبادله کوز در مقاله «ماهیت بنگاه» بود.

3. Legal Rules

4. The Theory of Price

تولید محصولی اختصاص دهد که در آن بیشترین بازدهی را دارد، بلکه حقوق مالکیت را هم می‌تواند طوری تخصیص دهد که مالک هر حق، بیشترین ارزش را برای آن قائل باشد ولو این که تخصیص اولیه آن حق ناکارآمد باشد.

در مثال استیگلر که کارخانه‌ای رودخانه را آلوده می‌کند، اگر قانون حق را به ماهیگیران بدهد و مسئولیت^۱ را متوجه کارخانه‌دار نماید، آنگاه کارخانه‌دار مجبور است تولید پساب آلاینده و در نتیجه تولید محصولش را کاهش دهد، مگر اینکه پس از حساب و کتاب به این نتیجه برسد که آلوده کردن رودخانه و جبران خسارت ماهیگیران کم‌هزینه‌تر از کاهش سطح محصول است. کارخانه‌دار تا جایی به جبران ماهیگیران و رها کردن پساب ادامه می‌دهد که هزینه این کار کمتر از منافع آن در قالب افزایش تولید باشد. به بیان دیگر، کارخانه‌دار حق ماهیگیران در خصوص آزادی از پساب کارخانه را از ایشان خریداری می‌کند و تا جایی این کار را ادامه می‌دهد که حق تولید پساب برایش بیش از حق آزادی از پساب برای ماهیگیران ارزش داشته باشد. به این ترتیب، در نقطه تعادل، حقوق به کسی تخصیص یافته که برای آن بیشترین ارزش را قائل است و همچنین، پرداخت خسارت تا نقطه‌ای تداوم یافته است که مطابق بیان استیگلر، هزینه خصوصی کارخانه‌دار با هزینه اجتماعی‌اش برابر شده است.

اگر قانون حق را به آلوده‌کننده هم بدهد، مشروط به آن که داد و ستد بدون هزینه حقوق مالکیت میسر باشد، نه تنها تأثیری در کارایی تخصیص حقوق ندارد بلکه در همان نقطه‌ای به تعادل کارآمد می‌رسد که با اعطای حق به ماهیگیران رسیده بود (خنتایی). کارخانه‌دار وقتی از حق قانونی خود مبنی بر آلوده کردن رودخانه استفاده می‌کند بدون اینکه کسی بتواند مزاحم او بشود، با پیشنهادهایی از سوی ماهیگیران مواجه می‌شود که خواهان کاهش تولید پساب در قبال پرداخت پول به آلوده‌کننده هستند. افزایش سطح محصول کارخانه‌دار در مواجهه با این پیشنهادهای بازاری تا جایی خواهد بود که خالص ارزش تولید آخرین واحد محصول برایش بیشتر از پیشنهاد ماهیگیران باشد و زمانی حاضر خواهد شد از «حق آلوده کردن» استفاده نکند که ارزش آن کمتر از ارزش «حق آلوده نشدن» برای ماهیگیران

باشد. این تعادل، درست همان نقطه تعادلی است که با دادن حق به ماهیگیران حاصل می‌شود.^۱

در همین چارچوب است که پولینسکی^۲ (۱۹۸۰) قضیه کوز را با اشاره به عدم اهمیت قواعد حقوقی، به این ترتیب فرموله می‌کند که «اگر هزینه‌های مبادله صفر باشند، ساختار حقوق اهمیت ندارد، چراکه در هر صورت کارایی حاصل خواهد شد» و زرب^۳ (۱۹۸۰) قضیه را با اشاره به عدم تأثیر نحوه تخصیص قواعد مسئولیت، این‌طور بازگو می‌کند که «در دنیایی که هزینه‌های مبادله صفر است، تخصیص منابع کارا خواهد بود و نقطه کارا با تغییر قواعد قانونی مسئولیت تغییر نمی‌کند؛ البته اگر آثار درآمدی را نادیده بگیریم».

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید زرب به این نکته اشاره می‌کند که یکی از شروط برقراری قضیه کوز فقدان اثر درآمدی است. یعنی، وقتی که پرداخت‌های جبرانی انجام می‌شود، مطلوبیت فرد گیرنده به اندازه کاهش مطلوبیت فرد پرداخت‌کننده زیاد می‌شود. حال آن‌که این‌طور نیست و با فرض خوش‌رفتار بودن توابع مطلوبیت با افزایش پرداخت‌های جبران سرعت افزایش مطلوبیت فرد دریافت‌کننده کاهش می‌یابد، حال آن‌که سرعت کاهش مطلوبیت فرد پرداخت‌کننده افزایش می‌یابد (Bowles, 2006, Ch.6).

به این نکته باید فرض دسترسی به پس‌انداز یا امکان استقراض را اضافه کرد. فردی که مسئول شناخته می‌شود، باید بتواند پرداخت‌های جانبی را انجام دهد تا امکان حرکت به سمت نقطه بهینه فراهم شود. اگر فردی پس‌انداز نداشته باشد یا نتواند از بانک قرض بگیرد، نمی‌تواند پرداخت‌های جانبی را انجام دهد و در نتیجه فرصت مبادله میان افراد کاهش می‌یابد و دسترسی به تخصیص کارآی اجتماعی غیرممکن می‌شود (همان).

۱. در نشستی که پس از انتشار مقاله «کمیسیون ارتباطات فدرال» به دعوت استیگر در منزل ارون دیرکتور، سردبیر مجله حقوق و اقتصاد و برادرزن میلون فریدمن برگزار شد، وقتی که بحث میان فریدمن و کوز داغ شده بود، هاربرگر به فریدمن می‌گوید که اگر بخواهی این استدلال کوز را رد کنی که فارغ از نحوه تخصیص حقوق قانونی، تعادل یکسانی به دست می‌آید باید بتوانی نشان دهی که منحنی‌های هزینه نهایی با تغییر حقوق قانونی، تغییر می‌کند و اگر نکند کوز درست می‌گوید. کوز (۲۰۱۴) به این نکته هاربرگر به عنوان نقطه چرخش فضای جلسه اشاره می‌کند (به نقل از مدم، ۲۰۲۱)

2. Polinsky, A. M.

3. Zerbe, R. O., Jr

۳. دلالت‌های قضیه کوز

منظور از دلالت^۱ این است که اگر شرایط قضیه کوز برقرار باشد، از نظر اقتصادی، نقش دولت در مواجهه با آثار خارجی چیست و از نظر حقوقی، قواعد مسئولیت در حل و فصل زیان‌های جبران نشده چه نقشی دارند.

از نظر حقوقی دلالت قضیه کوز این است که شکل قواعد حقوقی اهمیت ندارد و تنها وجود یا عدم وجود قواعد مذکور است که اهمیت دارد. فارغ از اینکه آلوده‌کننده مسئول باشد یا محق، میزان یکسانی از آلودگی ایجاد می‌شود و همچنین، تعدد حوادث غیر عمد (خطا) مستقل از این است که خاطی مسئول تلقی شود یا آسیب‌دیده. ساختار حقوق در حمایت از قراردادها اثری در تخصیص منابع از طریق فرآیندهای قراردادی ندارد (Medema and Zerbe, 1999). برتراند^۲ (۲۰۲۰) به نقل از استیگلر این دلالت را تحت عنوان «استقلال نتایج»^۳ مطرح می‌کند که استیگلر آن را یافته بسیار مهم کوز می‌دانسته: «چیزی که در قضیه کوز خارق‌العاده بود، این بود که شیوه تعیین حقوق قانونی اثری بر روش‌های تولید ندارد» (Stigler, 1972). یعنی، تلاش قضات برای اصلاح رفتارهای افراد جامعه بی‌ثمر است و همه اصلاحات لازم برای تخصیص کارآمد را بازار اعمال می‌کند. طبیعی است که این دلالت به مذاق حقوقی‌ها خوش نیاید (Medema and Zerbe, 1999).

از نظر اقتصادی دلالت قضیه کوز این است که اگر بازارها رقابتی و هزینه‌های مبادله صفر باشد، برای حل و فصل مسأله آثار خارجی نیازی به مداخله دولت و اتخاذ راهکارهای پیگویی نیست.^۴ تنها چیزی که برای درونی شدن آثار خارجی لازم است تعیین حقوق افراد نسبت به آثار خارجی است و مهم نیست که این حق به چه کسی تخصیص داده شود. ناگفته نماند که چنین دلالتی به مذاق اقتصاددانان شیکاگو بسی خوش آمد و شاید همین شیرینی

1. Implication

2. Bertrand, E.

3. Independence Thesis

۴. یکی از کاربردهای این قضیه را دمستر و لین (۱۹۸۵) به تصویر کشیدند، زمانی که با مطالعه تجربی خود نشان دادند که کوچکی و بزرگی سهامداران تأثیری در عملکرد شرکت‌ها در ایالات متحده نداشته است و در نتیجه، در فرآیند خصوصی‌سازی نباید نگران اندازه خریداران و میزان خرد شدن سهامداران بود. همچنین مشابه قضیه کوز، قضیه مودیگلیانی و میلر حاکی از آن است که در صورت صفر بودن هزینه مبادله فرقی نمی‌کند که بنگاه‌ها با چه ابزاری (سود توزیع نشده یا انتشار اوراق بدهی) فعالیت خود را تأمین مالی نمایند.

پرهیز دادن از مداخله دولت باعث شده باشد که این قسمت از مقاله «مسأله هزینه اجتماعی» بر قسمت مهم‌تر آن سایه بیندازد (همان).

در این رابطه بوکانن و تالوک^۱ (۱۹۶۲) چنین می‌نویسند: «اگر هزینه‌های سازماندهی تصمیمات^۲ صفر باشد، همه آثار خارجی از طریق رفتار خصوصی داوطلبانه حذف می‌شوند، فارغ از این که ساختار اولیه حقوق مالکیت چه باشد. در این حالت، هیچ مبنای منطقی برای دولت یا اقدام جمعی وجود ندارد، مگر برای تعیین اولیه و حداقلی قدرت افراد برای تصرف منابع». گاهی از این هم فراتر رفته و بر مبنای برهان کوز ادعا می‌کنند که «تخصیص حقوق مالکیت در اقتصادهای واقعی کارآمد است و گذار از یک نظام اقتصادی به نظام دیگر را می‌توان به مثابه برون‌داد چانه‌زنی کوزی که مقوم کارایی است تلقی کرد». (Bowles, 2006). شاهد این مدعا بیان هرولد دمستز^۳ (۱۹۶۶) است که می‌گوید:

ممکن است تصور شود بنگاهی که از نیروی کار برده استفاده می‌کند، همه هزینه‌های فعالیت‌هایش را تشخیص نمی‌دهد، چرا که می‌تواند این کار را با پرداخت دستمزدی در حد حداقل معاش انجام دهد. اگر مذاکره مجاز باشد، این حرف، حرف درستی نیست؛ چرا که بردگان می‌توانند بر مبنای بازده انتظاری حاصل از آزاد بودن، برای آزادی خود مبلغی را برای پرداخت، به بنگاه پیشنهاد دهند. بنابراین، می‌توان هزینه برده‌داری را در محاسبات بنگاه درونی کرد. [چرا که بنگاه با ادامه استفاده از نیروی کار برده، پرداخت‌های پیشنهادی او را از دست می‌دهد]. گذار از سیرف^۴ به انسان آزاد در اروپای فئودالی مثالی است از این فرآیند.

وقتی قضیه کوز به حد کفایت با دقت بیان می‌شود تا درست از آب درآید، تمام چیزی که می‌گوید این است که: اگر هیچ مانعی برای چانه‌زنی کارآمد وجود نداشته باشد، آن‌گاه برون‌داد چانه‌زنی، کارآمد خواهد بود (Bowles, 2006). این دلالت بدان معنا نیست که در

1. Buchanan, J. M. & Tullock, G.

2. Organizing Decisions

3. Demsetz, H.

۴. در سیستم فئودالی به رعایای وابسته به زمین که برده نبودند ولی در عمل هم آزاد نبودند، سرف (serf) گفته می‌شد.

دنیای واقعی هم چنین است و تخصیص حقوق مالکیت به نحو کارآمد در بازار انجام می‌شود. خود کوز (۱۹۶۰) در این رابطه می‌گوید:

البته این [قضیه] دلالت بر این معنا ندارد که وقتی هزینه‌های مبادلات مثبت است، اقدامات دولت ... نمی‌تواند نتیجه‌ای بهتر از اتکا بر مذاکره میان افراد در بازار ایجاد کند. این موضوع را می‌توان با مطالعه آنچه دولت‌ها در عمل انجام می‌دهند دریافت کرد، نه با مطالعه دولت‌های خیالی. نتیجه‌گیری من: اجازه دهید دنیایی را مطالعه کنیم که هزینه‌های مبادلاتی در آن مثبت است.

در انتها اشاره به این نکته جالب است که برخی از محققان از این در وارد شده‌اند که دولت می‌تواند با کاهش هزینه اطلاعات، زمینه تسهیل چانه‌زنی‌های کوزی را فراهم کند تا از این طریق تخصیص منابع کارآمد حاصل شود (Posner, 2017).

۴. نقدهای قضیه کوز و مسئله صفر بودن هزینه مبادله

با گذشت ۶۰ سال از زمان تألیف «مسأله هزینه اجتماعی»، هنوز هم مخاطبانی که با قضیه کوز مواجه می‌شوند ابراز حیرت می‌کنند و با طرح سؤالات مختلف تلاش می‌کنند خود را از گوشه رینگی که کوز تعبیه کرده است، خارج کنند. بی‌دلیل نیست که پس از انتشار مقاله «کمیسیون ارتباطات فدرال» به سال ۱۹۵۹ که طرح اولیه نظریه کوز در آن مطرح شده بود، اقتصاددانان بزرگی چون مارتین بیلی^۱، میلتون فریدمن^۲، ارنولد هاربرگر^۳، روبن کسل^۴، گرگ لوئیس^۵، جان مک‌گی^۶، لوید مینتز^۷، جورج استیگلر به همراه رونالد کوز و ارون دیرکتور^۸ در خانه دیرکتور جمع شدند و از کوز خواستند تا از ادعای خود دفاع کند، درحالی که در ابتدای جلسه اغلب آنها ادعای کوز را نادرست می‌دانستند^۹ (Cheung,)

1. Martin Bailey
2. Milton Friedman
3. Arnold Harberger
4. Ruben Kessel
5. Gregg Lewis
6. John McGee
7. Lloyd Mints
8. Aron Director

۹. مدما (۲۰۲۱) با یک بحث تاریخی در این ادعا تردید می‌کند و آن را بیشتر ناشی از بیان غیردقیق خاطرات توسط

استیگلر می‌داند. او توضیح می‌دهد که وقتی نسخه اولیه مقاله «کمیسیون ارتباطات فدرال» به دست ارون دیرکتور ←

1987).^۱ همین ابهام‌ها و حیرت‌ها و تلاش‌های زیادی که برای نقد و دفاع از مقاله به عمل آمد، آن را به یکی از پرارجاع‌ترین مقالات تاریخ اقتصاد و پرارجاع‌ترین مقاله گرایش «حقوق و اقتصاد» تبدیل کرد.

«کارایی»^۲ تعادل بازار و «یکسانی»^۳ نقطه تعادل فارغ از نحوه تخصیص حقوق قانونی، دو ادعای اصلی قضیه کوز است. در نقد این دو ادعا تلاش‌های بسیاری شده و محققان مختلف تلاش کرده‌اند نشان دهند که با وجود آثار خارجی، بازار نمی‌تواند به‌طور خودکار به کارایی برسد و حتی اگر به چنین نتیجه‌ای برسد نقطه تعادل بسته به نحوه تخصیص حقوق قانونی و مسئولیت‌ها متفاوت خواهد بود، نه یکسان.

به نظر می‌رسد ریشه عمده اختلاف نظرها و نقدها و پاسخ‌ها به شرایط و بستر انجام مبادلات برمی‌گردد. رونالد کوز (۱۹۶۰) وقتی می‌خواهد بگوید که شکل قواعد مسئولیت و نحوه تخصیص آن‌ها تأثیری در کارایی تخصیص منبع ندارد، فرض می‌کند که بازارها به‌صورت هموار کار می‌کنند و بلافاصله در داخل پرائنتر توضیح می‌دهد که منظورش این

← می‌رسد، او این مقاله را به همکارانش در شیکاگو نشان می‌دهد و بازخورد آن‌ها را در قالب دو نامه به کوز منعکس می‌کند. از مضمون نامه‌ها چنین برمی‌آید که اهالی شیکاگو با استدلال اصلی کوز مخالف نبودند و معتقد بودند که اگر فرد آسیب‌رسان نتواند با تغییر رفتار خود اندازه آسیب را کم و زیاد کند، داد و ستد بازاری می‌تواند منجر به تخصیص کارآمد شود و نحوه تخصیص حقوق قانونی تغییری در این تخصیص ایجاد نمی‌کند و همچنین، اگر اندازه آسیب متغیر باشد، مسئول دانستن فرد آسیب‌رسان منجر به تخصیص کارآمد می‌شود. ولی مسئول دانستن طرف مقابل منجر به باج‌خواهی او شده و به‌صورت تهاجمی مقدار آسیب را افزایش می‌دهد. در این حالت هیچ یک از ویژگی‌های کارایی و یکسانی تعادل برقرار نیست. از نظر مداما موضوع اصلی نشست عصرگاهی اهالی شیکاگو، حل و فصل این موضوع بوده که اثر خود را در صفحات ۲ تا ۸ مقاله کوز (۱۹۶۰) نشان می‌دهد.

۱. حتی کوز (۱۹۹۲) جایی عنوان کرده است که وقتی من مقاله را می‌نوشتم چنین طرح کلی از موضوع در ذهن نداشتم و فقط می‌خواستم رویکرد پیگو را نقد کنم. بعدها و تاحدی در اثر مباحثه با استیون چونگ متوجه اثر معنادار آن نوشته در نظریه اقتصادی شدم.

2. Efficiency

3. Invariance

است که سیستم قیمت‌ها بدون هزینه عمل می‌کند.^۱ اما گویا این سطح از تبیین، شرایط زمینه‌ای را کفایت نکرده و همین ابهام به دامنه وسیعی از مقالات دامن زده است.^۲

استیگلر (۱۹۶۶) برای تصریح شرایط مفروض قضیه کوز به «رقابت کامل»^۳؛ کالابرسی^۴ (۱۹۶۸) به «عقلانیت، عدم وجود هزینه‌های مبادله و فقدان هر نوع مانع حقوقی در برابر چانه‌زنی»؛ ریگان^۵ (۱۹۷۲) به «دنیای رقابت کامل، اطلاعات کامل و صفر بودن هزینه‌های مبادله»؛ پولینسکی (۱۹۸۰) و زرب (۱۹۸۰) به «صفر بودن هزینه‌های مبادله»؛ فرچ^۶ (۱۹۷۹) به «نبود اثر ثروت روی تقاضا، نبود هزینه‌های مبادله و وجود حقوق آلوده کردن»؛ کوتر و یولن^۷ (۲۰۰۷) به «امکان مذاکره و حل و فصل اختلافات از طریق همکاری» و هافمن و اسپیتزر^۸ (۱۹۸۲) به «امکان مذاکره، دانش کامل، بازارهای رقابتی، هزینه‌های صفر مبادله، نظام دادگاهی بدون هزینه، وجود تولیدکنندگان حداکثرکننده سود و مصرف‌کنندگان حداکثرکننده مطلوبیت، نبود اثر ثروت و بهره‌برداری از هر فرصت چانه‌زنی سودآور که برای طرفین سودآور باشد» اشاره کرده‌اند.

کوتر^۹ (۱۹۸۷) در نگارش مدخلی با عنوان «قضیه کوز» برای فرهنگ واژگان اقتصاد پالگریو^{۱۰} بین سه روایت از این قضیه تمایز قائل می‌شود. وجه تمایز آن‌ها این است که یکی «آزادی داد و ستد حقوق افراد» را، دیگری «صفر بودن هزینه مبادله داد و ستد حقوق مذکور» را و سومی «وجود رقابت کامل برای مبادله حقوق قانونی افراد» را فرض گرفته است.

کوتر (۱۹۸۷) ادعا می‌کند که فرموله کردن قضیه کوز در هر کدام از تفاسیرش با موانعی مواجه است که این موضوع حکایت از آن دارد که این قضیه شاید نادرست یا «این

1. Pricing system works smoothly (strictly this means that the operation of a pricing system is without cost).

۲. آلن (۲۰۱۵) در این باره به تفصیل بحث کرده و بر این باور است که اغلب نقدهای قضیه کوز ناشی از عدم وجود درک روشن و مشترک از مفهوم هزینه مبادله و ارتباط آن با حقوق مالکیت است.

3. Perfect Competition

4. Calabresi, G.

5. Regan, D. H.

6. Frech, H. E.

7. Cooter and Ulen

8. Hoffman, E. and Spitzer, M. L.

9. Cooter, R. D.

10. Palgrave Dictionary

همان‌گویی^۱ است. با این حال، او نشان می‌دهد که چیزی که در تفسیر «رقابت کامل» نادرست است می‌تواند در تفسیر «هزینه مبادله صفر»^۲ درست باشد. برای مثال، زمانی که یک کشاورز و دامدار با هم درخصوص خسارت ناشی از گاوهای دامدار برای محصولات کشاورز مذاکره می‌کنند، آنها قیمت حق مالکیت را، آن‌طور که در رقابت کامل فرض می‌شود، از بازار نمی‌گیرند بلکه از طریق مذاکره درخصوص آن به تفاهم می‌رسند. یعنی با فرض «رقابت کامل» برای این اثر خارجی راه حل کوزی وجود ندارد، ولی با فرض صفر بودن هزینه مبادله، برای این اثر خارجی که تنها دو نفر را تحت تأثیر قرار داده است، راه حل کارآمد وجود دارد.

مقاله‌ای که مدما و زرب (۱۹۹۹) در دایره‌المعارف حقوق و اقتصاد نوشته‌اند شاید بهترین و جامع‌ترین مقاله‌ای باشد که در ارزیابی قضیه کوز به رشته تحریر درآمده است و مرجع مناسبی است برای مطالعه نقدهای قضیه کوز و پاسخ‌های آن. در ادامه این قسمت ضمن مرور مهم‌ترین نقدهای قضیه کوز و پاسخ‌های آن، بر این نکته تأکید می‌گردد که ریشه این تعارض‌ها، ابهام درخصوص تعریف هزینه مبادله است^۳ و اگر هزینه مبادله با آن جامعیتی تعریف شود که آلن^۴ (۱۹۹۹) در نظر می‌گیرد، آن‌گاه می‌توان اذعان کرد که قضیه کوز قضیه صائبی است؛ یعنی، اگر هزینه‌های مبادله را معادل «هزینه‌های تحصیل و حفظ حقوق مالکیت» تعریف کنیم^۵ و «صفر بودن هزینه‌های مبادله را معادل تعریف به‌طور کامل روشن حقوق مالکیت در نظر بگیریم»، آن‌گاه قضیه کوز درست است.

---

1. Tautology

2. Zero Transaction Costs

۳. رونالد کوز که خود از واضعین مفهوم هزینه مبادله است، گویا هیچ‌گاه از این واژه برای اشاره به آن مفهوم استفاده نکرده و تعریف دقیقی هم از آن ارائه نکرده است. او هم در مقاله «ماهیت بنگاه» به سال ۱۹۳۷ و هم در «مسئله هزینه اجتماعی» به سال ۱۹۶۰ از عبارت «هزینه‌های استفاده از مکانیزم قیمت» یا عبارت «هزینه‌بر بودن مبادلات بازاری» استفاده کرده و جا را برای تفسیرهای مختلف باز گذاشته است.

4. Allen, D. W.

۵. اریک پوزنر (۲۰۱۷) با اشاره به ابهامی که در تعریف هزینه مبادله وجود دارد، استدلال می‌کند که «قضیه کوز» جزء ایده‌هایی است که باید فراموش شود، اگر چه اصل کار کوز که به طراحی بهینه نهادهای حقوقی و بازاری دامن زد، واجد ارزش فراوان است.

- لزوم وجود رانت در وضعیت رقابتی

وقتی فرض بر رقابت کامل است، امکان پرداخت‌های کوزی بین طرفین یک اثر خارجی وجود ندارد؛ چراکه در رقابت کامل در بلندمدت هیچ سود اقتصادی یا رانتی وجود ندارد که طرف مسئول (برای مثال، آلوده‌کننده) بخواهد از آن محل خسارت طرف مقابل را بپردازد. همچنین، اگر حق با آلوده‌کننده باشد، آلوده‌شونده منبعی ندارد که بخواهد از آن محل پولی برای توقف آلاینده‌ها بپردازد و حق مربوط به آن را خریداری نماید. از این رو، ولیزا^۱ (۱۹۶۴) ادعا کرده است که قضیه کوز تنها در صورتی برقرار است که رانت‌های ریکاردویی وجود داشته باشد که البته چنین چیزی با فرض رقابت کامل قابل جمع نیست.^۲ در پاسخ، فرض کنید که آلوده‌کننده مسئول جبران خسارت شناخته شده است و از محل رانت هم درآمدی ندارد. در این صورت، وی مجبور می‌شود که در بلندمدت از صنعت خارج شود. خروج او از صنعت یک نتیجه کارآمد است، چراکه پیش از مسئول شناخته شدن، او به مدد تحمیل بخشی از هزینه‌هایش به دیگران (آثار خارجی) در صنعت باقی مانده بود و در مقابل، اگر آلوده‌کننده حق آلوده کردن را به طور قانونی داشته باشد، آلوده‌شونده پول یا رشوه‌ای را برای توقف آلوده‌سازی به او پیشنهاد می‌دهد و او باز هم سطح فعالیت خود را کاهش می‌دهد، چراکه با این کار درآمدی کسب می‌کند که پیش از این قادر به تحصیل آن نبود. بنابراین، فارغ از این که حق به چه کسی تخصیص یابد، نبود رانت مانعی برای دستیابی به یک تخصیص کارآمد واحد (یکسان) نیست (Medema and Zerbe, 1999).

- ورود به بازار در بلندمدت

اگر آلوده‌کننده مسئول جبران خسارت آلوده‌شونده‌ها شناخته شود، آن‌گاه ممکن است افراد انگیزه پیدا کنند وارد فعالیتی شوند که تحت تأثیر آلودگی قرار گرفته است تا بدین طریق مستحق دریافت جبران خسارت شناخته شوند. در این صورت، سطح تولید در این فعالیت به سطحی بیش از حد بهینه افزایش می‌یابد و اگر آلوده‌کننده محق شناخته شود، آن‌گاه دیگران هم انگیزه پیدا می‌کنند وارد فعالیت آلوده‌کننده شوند و به این ترتیب، تولید این صنعت به

1. Wellisz, S.

۲. در این خصوص نگاه کنید به: Shapiro, D. L. (1974)

بیش از حد بهینه افزایش می‌یابد و در مقابل، تولید صنعت مقابل به کمتر از سطح بهینه کاهش می‌یابد. در این چارچوب، ابتدا تعادل حاصل کارآمد نیست و بعد، با تغییر مسئولیت نقطه تعادل هم تغییر می‌کند و «یکسان» نیست (Calabresi, 1965؛ Bramhall & Mills, 1966؛ Frech, 1979؛ Baumol, 1972).

از نظر «کارایی»، وقتی که هزینه مبادله صفر باشد و فرصت سودآوری وجود داشته باشد، به طور حتم، مبادلات مربوط انجام شده و در بلندمدت کارایی به سیستم بازمی‌گردد. اما برای بررسی «یکسانی» ابتدا لازم است به تمایزی توجه کنیم که برخی از محققان نظیر دمستر (۱۹۷۲) و هولدرنس^۱ (۱۹۸۹) بین دو نظام حقوقی باز و بسته قائل شده‌اند. منظور از حقوق باز این است که استفاده از یک دارایی محدودیت ندارد و ورود و خروج به آن آزاد است، درحالی که در نظام حقوق بسته تنها کسانی می‌توانند از دارایی استفاده کنند که حق استفاده از آن را از دارندگان آن حق خریداری کرده‌اند.

در مثال ماهیگیران و کارخانه آلوده‌کننده، نظام حقوقی بسته به معنای آن است که ورود به رودخانه و اقدام به ماهیگیری مستلزم خرید مجوز از دارندگان مجوز ماهیگیری است. وقتی که قانون‌گذار آلوده‌کننده را مسئول می‌شناسد، اثر این تخصیص حقوقی در قیمت مجوز ماهیگیری منعکس می‌شود و در یک بازار رقابتی بازدهی ماهیگیری به سرعت برابر می‌شود با بازدهی سایر فعالیت‌های اقتصادی و لذا افراد انگیزه‌ای برای ورود به بازار پیدا نمی‌کنند.

در مثال فوق، نظام حقوقی باز بدین معناست که هر کس می‌تواند بدون خرید مجوز وارد محدوده رودخانه شود و ضمن ماهیگیری، از آلوده‌کننده مطالبه جبران خسارت نماید (که البته این به معنای آن است که حقوق استفاده از رودخانه به صورت روشن تصریح نشده است). یعنی، حتی کسی که در دعوای اولیه جزء طرفین دعوا نبوده، پس از صدور حکم می‌تواند وارد فعالیت ماهیگیری شود و بالعکس، عدم تعلق حق به ماهیگیران بازدهی ماهیگیری را کاهش می‌دهد و آنها را ترغیب به خروج از صنعت می‌کند. یعنی، حسب نحوه تخصیص حقوق و مسئولیت‌ها ورود به صنعت یا خروج از آن اتفاق می‌افتد که این نقض فرض «یکسانی» است (Holderness, 1989).

---

1. Holderness, C. G.

از دسته‌بندی فوق روشن است که «یکسانی» در جایی برقرار است که نظام حقوق بسته قابل اعمال است (نظیر حقوق مالکیت زمین) و در مقابل، در جایی برقرار نیست که نظام حقوق باز موضوعیت دارد (نظیر حقوق تصادفات که افراد آزادانه می‌توانند یکی از طرفین دعوا قرار بگیرند یا از دامنه آن خارج شوند). با این حال، در نظام حقوق باز نقض «یکسانی» نقض قضیه کوز نیست؛ چراکه با فرض دسترسی آزاد، اساس قضیه کوز مبنی بر تعریف روشن حقوق مالکیت خدشه‌دار شده، افراد می‌توانند بدون پرداخت بابت یک حق از مزایای آن بهره‌مند شوند. یعنی، در این نظام، امکان مبادله بازاری حقوق وجود ندارد و به اصطلاح، هزینه مبادله آنها صفر نیست.^۱ یعنی، رد «یکسانی» تعادل در شرایط حقوقی باز، دلیلی بر نادرستی قضیه کوز نیست بلکه دلیلی است بر این که در این نظام هزینه مبادله صفر نیست (Medema and Zerbe, 1999).

– مسأله گروکشی^۲

فرض کنید که در مثال کارخانه‌ای که رودخانه را آلوده می‌کند، حق به ماهیگیران داده شود و کارخانه‌دار مسئول جبران خسارت آنها شناخته شود. کارخانه‌دار برای کسب اجازه تولید یک واحد بیشتر از محصول آلاینده باید با پرداخت خسارت، رضایت ماهیگیران را جلب کند. اگر خسارت ناشی از هر واحد محصول ۱۰۰ تومان باشد و ۱۰۰ ماهیگیر داشته باشیم، آلوده‌کننده باید به هر ماهیگیر یک تومان خسارت پرداخت کند. او به سراغ تک‌تک آنها می‌رود و نفری یک تومان به آنها می‌پردازد. نوبت به نفر ۱۰۰ام که می‌رسد با دریافت یک تومان اجازه‌نامه را امضا نمی‌کند. چون نفر آخر می‌داند که تولید این واحد از محصول بستگی به رضایت خاطر او دارد، مبلغی بیش از یک تومان را مطالبه می‌کند که در اصطلاح به آن مسئله گروکشی و سوءاستفاده از موقعیت اطلاق می‌شود. طبیعی است که کارخانه‌دار این موضوع را پیش‌بینی کند و وارد مذاکره با ماهیگیران نشود (Gruber, 2013).

۱. آلن (۱۹۹۵) حقوق مالکیت اقتصادی را معادل توانایی یک نفر در اعمال انتخاب درخصوص یک کالا، خدمت یا شخص تعریف می‌کند بدون این که متحمل مجازات شود. در واقع، از این منظر صفر بودن هزینه مبادله معادل است با تصریح کامل حقوق مالکیت.

2. Hold Up Problem

در دنیای واقع، رخداد چنین چیزی به طور قطع محتمل است و امکان سوءاستفاده افراد از موقعیت‌شان در چانه‌زنی وجود دارد. ولی وقتی که فرض می‌شود چانه‌زنی و مبادله بدون هزینه است، بدین معنا است که طرف‌های موضوع به راحتی و با هزینه صفر یکدیگر را پیدا می‌کنند، مذاکره می‌کنند و توافق را به اجرا می‌گذارند. در این معنا، «گروکشی» نقدی بر قضیه کوز نیست بلکه نقدی است بر فرض صفر بودن هزینه مبادله.

– مسأله سواری مجانی^۱

در مثال فوق فرض کنید که به دلیل تعدد ماهیگیران و احتمال وقوع مسأله گروکشی، دادگاه یا قانون‌گذار حق را به شرکت آلوده کننده بدهد. در این حالت ماهیگیران باید مبلغی را به آلوده کننده پرداخت کنند تا او راضی شود سطح تولیدش را کاهش دهد. همچنین، فرض کنید که کاهش هر واحد محصول منجر به کاهش ۱۰۰ تومان از خالص عایدی آلوده کننده می‌شود و ماهیگیران خواهان کاهش ۱۰۰ واحدی تولید آلوده کننده هستند و تعداد ماهیگیران هم ۱۰۰ نفر است و در نتیجه، هزینه‌ای که هر ماهیگیر باید برای راضی کردن آلوده کننده بپردازد ۱۰۰ تومان است. ماهیگیران یک‌به‌یک به آلوده کننده مراجعه می‌کنند و ۱۰۰ تومان می‌پردازند و او هم به ازای هر ۱۰۰ تومان، یک واحد تولیدش را کاهش می‌دهد. نوبت به آخرین ماهیگیر که می‌رسد با خود فکر می‌کند که ۹۹ واحد کاهش تولید هم کفایت می‌کند و ضرورتی برای شخص او ندارد که ۱۰۰ دلار بپردازد. و چون در واقعیت، همه با خود چنین می‌اندیشند کسی اقدام به پرداخت برای کاهش آلودگی نمی‌کند (Gruber, 2013).

این نقد اشاره دارد به پرهزینه بودن سازماندهی اقدام جمعی. چون ماهیگیران انگیزه گرفتن سواری مجانی دارند به طور خودانگیخته سهم خود را پرداخت نمی‌کنند و هر مکانیسمی که بخواهد بر این امر نظارت داشته باشد و اجرای توافق میان ماهیگیران را تضمین کند، هزینه‌بر است. مانند مورد قبل، پاسخ می‌تواند این باشد که قضیه کوز معطوف به مواردی است که چنین هزینه‌هایی صفر است و اگر در دنیای واقع این هزینه‌ها صفر نیست، موضوع در محدوده قضیه کوز قرار نمی‌گیرد.

---

1. The free rider problem

- جدایی‌ناپذیری توابع هزینه^۱

یکی از عوامل ایجاد آثار خارجی، جدایی‌ناپذیر بودن توابع هزینه است. یعنی، آلوده‌کننده همزمان با تولید خود هزینه‌هایی را به آلوده‌شونده وارد می‌کند که وی بابت این هزینه‌ها جبران نمی‌کند (Hindriks & Myles, 2013). به همین قیاس، این نقد بر قضیه کوز وارد شده است که پرداخت‌های کوزی نمی‌تواند منجر به درونی شدن آثار خارجی شود. فرض کنید که مسئولیت جبران خسارت ماهیگیران به شرکت آلوده‌کننده رودخانه تخصیص یافته باشد. به ازای هر سطح از فعالیت آلوده‌کننده، مقدار خسارت ماهیگیران متفاوت است و این بستگی به سطح فعالیت ایشان دارد (برای نمونه، ساعاتی که به ماهیگیری اختصاص می‌دهند). بنابراین، ماهیگیران برای دریافت خسارت بیشتر سطح فعالیت خود را به سطحی بیش از سطح بهینه افزایش می‌دهند و آلوده‌کننده هم برای اجتناب از پرداخت خسارت سطح فعالیت خود را به کمتر از سطح بهینه کاهش می‌دهد (Marchand, J. R. & Russell, 1973).

در ارزیابی این نقد، مرچند و راسل (۱۹۷۳) چنین فرض کرده‌اند که مالک هر دو طرف اثر خارجی یک فرد واحد باشد. در این صورت، فارغ از جدایی‌پذیر بودن یا نبودن توابع هزینه، تولید هر دو طرف در سطح بهینه انجام می‌شود. افرادی نظیر ناتر^۲ (۱۹۶۸)، کونلو^۳ (۱۹۷۵) و زرب (۱۹۸۰) این استدلال را بسط داده و فرض کرده‌اند که دو طرف طی یک قرارداد با هم ادغام شوند و رفتار مالک واحد را تقلید کنند. اگر ادغام انجام شود، آنگاه جدایی‌ناپذیری توابع هزینه دلیلی بر ناکارآمدی نیست. مرچند و راسل (۱۹۷۵) با اشاره به هزینه‌های ادغام، این دفاع را قابل قبول ندانسته‌اند ولی ایشان با اشاره به هزینه‌های ادغام، فرض صفر بودن هزینه مبادله را نقض کرده‌اند. سومین دفاعی که در این چارچوب از قضیه کوز شده، این است که نقد مذکور ناظر بر تعریف ناقص حقوق مالکیت است و در واقعیت، آلوده‌شونده می‌تواند از آلوده‌کننده پولی را بگیرد که بابت آن چیزی به وی پرداخت نکرده است. چنین چیزی در دامنه قضیه کوز نمی‌گنجد.

1. Non- separable cost functions

2. Nutter, W. G.

3. Coelho, P. R. P.

- عدم تحدب^۱

بسیاری از نظریه‌های اقتصادی با فرض تحدب یا خوش‌رفتار بودن توابع مطلوبیت، تولید و سود، صورت‌بندی شده است. معنای این فرض، به‌طور مثال در فضای تولید، نزولی بودن تولید نهایی است که خود را در شیب نزولی و کاهنده منحنی هم، مقداری تولید نشان می‌دهد. یا در اقتصادی که دو کالا تولید می‌شود (کالای مربوط به صنعت آلوده‌کننده و کالای صنعت آلوده‌شونده) نزولی بودن تولید نهایی خود را در شیب نزولی و فزاینده منحنی امکانات تولید نشان می‌دهد که معنای آن این است که با افزایش تولید کالای آلاینده، تولید کالای آلوده‌شونده کاهش می‌یابد و نرخ این تغییر فزاینده است.

استرتر^۲ (۱۹۷۲) آثار خارجی را به عدم تحدب نسبت داده است؛ به این معنا که با فرض وجود آثار خارجی در فضای امکانات تولید به جایی می‌رسیم که تولید کالای آلاینده منجر به صفر شدن تولید طرف مقابل می‌شود و با کاهش یا افزایش تولید آلوده‌کننده تأثیری در تولید کالای آلوده‌شونده ایجاد نمی‌شود (تولید نهایی کاهنده نیست بلکه صفر است و به همین قیاس شیب منحنی امکانات تولید نیز صفر است).

اگر در قسمتی که منحنی امکانات تولید غیرمحدب است، آلوده‌کننده محق باشد، آلوده‌شونده انگیزه‌ای برای پرداخت به او برای کاهش سطح تولید ندارد؛ چراکه در این صورت آلوده‌شونده متحمل پرداخت هزینه می‌شود ولی منفعتی در قالب افزایش تولید نصیبش نمی‌شود. بالعکس، اگر حق با آلوده‌شونده باشد، آلوده‌کننده حاضر به پرداخت است و تا جایی که این کار ادامه می‌دهد که هزینه رضی کردن آلوده‌شونده کمتر از منفعت ناشی از تولید بیشتر توسط آلوده‌کننده باشد. در این صورت، تعادل در جایی رخ می‌دهد که تولید آلوده‌شونده مثبت (غیرصفر) است که این به معنای نقض فرضیه «یکسانی»^۳ است. قوت این نقد به قدری است که شاپیرو^۴ (۱۹۷۷) را در مقام سردبیر مجله نظریه اقتصادی^۵ متقاعد نمود که بگوید استدلال استرتر «اعتبار قضیه کوز را از بین برد».

-
1. Non-Convexity
  2. Starrett, D. A.
  3. Invariance Hypothesis
  4. Shapiro, D. L.
  5. Journal of Economic Theory

مدما و زرب (۱۹۹۹) در واکنش به نقد بالا چنین استدلال می‌کنند: درست است که وقتی تولید در قسمت غیرمحدب قرار گرفته است، پرداخت یک دلار توسط آلوده‌کننده همراه با عایدی برای وی نیست ولی این بدان معنا نیست که اگر بهبود پارتویی میسر باشد، آن بهبود محقق نخواهد شد. برای مثال، ممکن است آلوده‌شونده به جای یک دلار، ۱۵ دلار پیشنهاد بدهد و در عوض آن، از محل تولید خودش ۲۰ دلار نصیبش شود. اگر چنین فرصتی برای بهبود وجود داشته باشد، با فرض صفر بودن هزینه مبادله (مشمول بر هزینه اطلاعات) آلوده‌شونده آن را تشخیص می‌دهد و برای کسب آن اقدام می‌کند. اگر در پاسخ گفته شود که کسب این اطلاعات پرهزینه است و آلوده‌شونده نمی‌تواند مطمئن باشد که در مقیاس بزرگتر چه منافعی در انتظارش است و در نتیجه، نمی‌تواند از فرصت‌های مربوط بهره‌برداری کند، معادل آن است که گفته شود هزینه مبادله صفر نیست که باز هم نقد مطروحه در خارج از دامنه قضیه کوز قرار می‌گیرد.

– اثر حقوق اولیه بر ثروت و عدم برقراری قاعده «یکسانی» تعادل

هالپین^۱ (۲۰۰۷) در یک نقد ویژه تلاش می‌کند «قضیه کوز» را رد کند. خلاصه استدلال او این است که تخصیص حق (یا مسئولیت) اولیه روی ثروت افراد تأثیر می‌گذارد و در واکنش به این تأثیر، بسته به نوع تخصیص حقوق قانونی اولیه، تعادل در تخصیص منابع در نقاط مختلفی رخ خواهد داد. برای مثال، رابطه دامدار و کشاورزان در مقاله کوز (۱۹۶۰) را در نظر بگیرید. اگر دامدار مسئول باشد، باید خسارت کشاورز را جبران کند و در صورتی این کار را می‌کند که ارزش استفاده‌ای که از زمین‌های مورد اختلاف می‌کند بیش از ارزش آن برای کشاورز باشد. عکس آن هم زمانی صادق است که مسئولیت متوجه کشاورزان باشد. حال، اگر کشاورزان مسئول باشند و لازم باشد مبلغی را به دامدار پرداخت کنند که اندازه گله خود را برای کاهش خسارت، کوچک کند، ممکن است به این فکر بیفتند که زمین خود را طوری تغییر کاربری دهند که با بزرگ و کوچک شدن اندازه گله آسیب نبینند و لازم نباشد که با دامدار وارد مذاکره شوند (برای نمونه، مزرعه پرورش ماهی درست کنند). بنابراین، نحوه تخصیص حقوق اولیه قانونی بر تخصیص منابع تأثیرگذار است و قاعده «یکسانی» تعادل برقرار نیست.

---

1. Halpin, A.

آلن (۲۰۱۵) نقد فوق را با این منطق پاسخ می‌دهد. فرض صفر بودن هزینه مبادله به معنای کامل بودن حقوق مالکیت است. یعنی، روشن است که تمام حقوق مترتب بر زمین کشاورز و گله دامدار چیست و آن‌ها چه کارهایی را می‌توانند با اموال خود انجام دهند. وقتی حقوق مالکیت روشن است، هر نوع سلب حقی مستلزم یک پرداخت جبرانی است و در این فرآیند ثروت افراد کم و زیاد نمی‌شود. وقتی ثروت افراد کم و زیاد نمی‌شود، تعادل در کاربری اراضی هم تغییر نمی‌کند. «اشتباهی که هالپین می‌کند به نسبت روشن است. اگر میزان ثروت در حالت اول متفاوت از حالت دوم است، به این معنا است که هزینه‌های مبادلاتی صفر نیست و به‌طور طبیعی، تخصیص منابع بستگی دارد به نحوه تخصیص مسئولیت‌ها» (Allen, 2015).

۵. کاربردهای قضیه کوز

آیا قضیه کوز کاربردی هم دارد؟ کوز در حقیقت، به دنبال بی‌اعتبار کردن استدلال پیگو و تجویز سیاستی او در دنیای رقابت کامل بود. او می‌خواست توضیح بدهد که اگر هزینه چانه‌زنی صفر باشد، طرفین یک اثر خارجی از طریق مذاکره می‌توانند آن را درونی کنند و نیازی به مداخله دولت نیست. با این حال، بعد از او مباحث زیادی در خصوص کاربردی بودن قضیه کوز مطرح شد. عده‌ای آن را فقط یک کنجکاوی فکری دانسته، کاربردی برای آن در نظر نگرفته‌اند.^۱ در مقابل، عده‌ای با پذیرش محدودیت‌های کاربردی آن، توضیح داده‌اند که در چه شرایطی این قضیه کاربرد دارد^۲ و در نهایت، عده‌ای برآنند که تخصیص حقوق مالکیت اولیه و مجاز شمردن چانه‌زنی براساس آن، یک گزینه سیاستی قابل دفاع است.^۳

هرولد دمستر (۱۹۶۶) در مقاله «به سوی نظریه‌ای در باب حقوق مالکیت»، توضیح می‌دهد که سربازی اجباری از مصادیق آثار خارجی است و با به رسمیت شناختن چانه‌زنی و تخصیص حقوق اولیه (مجاز دانستن خریدن سربازی یا خرید خدمات سربازان) می‌توان این اثر خارجی را درونی کرد. همچنین، او توضیح می‌دهد که با قائل شدن حق خرید آزادی

۱. برای مثال، اندرسن (۲۰۱۹) را ببینید

۲. نظیر فیلد و فیلد (۲۰۰۹)

۳. مثل برک و هلفاند (۲۰۱۱)

برده‌ها، کارایی در این بازار ارتقا پیدا می‌کند. در مقاله‌ای دیگر به همراه لین^۱ (۱۹۸۵) و براساس یک کار کمی نشان می‌دهد که مالکیت خرد یا کلان تأثیری در عملکرد شرکت‌های فهرست شده در بورس ایالات متحده ندارد. بعدها این یافته در فرآیند گذار کشورهای بلوک شرق مورد استناد قرار گرفت و خصوصی‌سازی انبوه با کوچک‌سازی سهام به عنوان یک گزینه قابل دفاع به زمامداران وقت آن‌ها توصیه شد. این قضیه در زمینه تأمین مالی هم کاربرد پیدا کرد و استدلال شد که تأمین مالی از منابع درون شرکت اثری مشابه تأمین مالی از بیرون شرکت دارد و شیوه تأمین مالی ارزش شرکت را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد (قضیه موسوم به قضیه مودیلیانی و میلر^۲).

البته این یافته‌ها بدون انتقاد باقی نماند. گذار ناموفق در کشورهای مثل روسیه، بازنگری در این توصیه‌ها را موجب شد. برای مثال، اینتریلیگیتور^۳ و تعدادی از اقتصاددانان مطرح دنیا در سال ۱۹۹۶ طی نامه‌ای به بوریس یلتسین^۴ گوشزد کردند که صرف انتقال مالکیت مشکلی از اقتصاد را حل نمی‌کند و اگر نظر، گذار به بازار است، باید دانست که عصاره اقتصاد بازار، رقابت است. این موضوع در ایران و به‌ویژه در نقد سهام عدالت نمود یافت. مهدوی و میدری (۱۳۸۴)، وقتی که زمزمه‌های کوچک‌سازی و توزیع سهام مطرح شده بود، در یک مطالعه کمی نشان دادند یافته‌های دمستز و لین در ایران برقرار نیست و اندازه سهامداران در عملکرد نگاه‌ها مؤثر است و اگر در کشورهای این اثر دیده نمی‌شود، ناشی از نهادهایی است که طی دهه‌های متمادی در آن کشورها شکل گرفته و نظارت مؤثر سهامداران بر مالکان را میسر نموده است. در واقعیت، تفاوت در این است که سطح هزینه مبادله در کشورهای مختلف و در زمینه‌های مختلف چقدر است. اگر هزینه مبادله به واسطه برقراری ساخت نهادی مناسب کم باشد، می‌توان انتظار دستیابی به نتیجه کارا تر (بهبود پارتو) را داشت.

در حقیقت، نکته اصلی در کاربرد قضیه کوز مربوط به سطح هزینه مبادله است. «در صورتی که تعداد طرف‌های بازی محدود و کم باشد، به‌گونه‌ای که مذاکره آسانی بین آنها محقق شود و مذاکره مربوط به نتیجه برسد، خودبه‌خود، راه حل کارآمدی محقق خواهد شد و مفاد قضیه کوز به واقعیت خواهد رسید» (دادگر، ۱۳۸۶). در دنیای واقعی، به‌طور

-
1. Demsetz, H. & Lehn, K.
  2. Modigliani–Miller Theorem
  3. Michael Intriligator
  4. Boris Yeltsin

معمول تعداد طرف‌های بازی بیش از دو نفر است. با این حال، گاهی مشاهده شده است که وجود یک انحصارگر یا دولت محلی یا یک تشکل مردم‌نهاد توانسته است نقش نهاد کاهنده هزینه مبادله را ایفا نماید (Deryugina, et al., 2021).

گاهی ترس از شکایت مؤثر افتاده است. برای مثال، شرکت تولید برق امریکا در ایالت اوهایو ۹۰ واحد مسکونی را که در معرض آسیب‌های ناشی از سوزاندن ذغال سنگ برای تولید برق بودند، خرید (Kolstad, 2011). شرکت‌های متعدد دیگری نظیر اکسن، شل و کونوکو^۱ از همین استراتژی استفاده کرده‌اند و برای اینکه کارشان به دادگاه کشیده نشود، املاک اطراف شرکت خود را تملک کرده‌اند (Deryugina, et al., 2021). به این ترتیب، ترس از دادگاه باعث ادغام و صفر شدن هزینه چانه‌زنی بین آلوده‌شونده و آلوده‌کننده شده است. ضمن اینکه مشکل هماهنگی میان تعداد زیاد آلوده‌شوندگان با وجود انحصار در طرف آلوده‌کننده برطرف شده است (همان).

قانون آب پاک^۲ (مصوب ۱۹۷۲) به واحد مهندسی ارتش ایالات متحده این قدرت را داده بود که جلوی ساخت و ساز در زمین‌های باتلاقی را بگیرد. این قانون، حقوق قانونی را به طور کامل به واحد مذکور تخصیص داده بود. اما این موضوع منجر به توقف ساخت و سازها نشد و طی مذاکراتی، در ازای ساخت بر روی بخشی از زمین‌ها، سازنده‌ها پذیرفتند که بخش بزرگتری از زمین‌های باتلاقی را آباد نمایند (Field & Field, 2009).

با این حال، پرداخت‌ها محدود به این نمی‌شود که باید طرف آسیب‌رسان به طرف آسیب‌دیده یا در معرض آسیب، پرداخت جبرانی انجام دهد یا آن را تصاحب نماید. برای مثال، در شهر نیویورک مالکان یک مجتمع مسکونی توافق کردند برای جلوگیری از ساختن یک ساختمان بلندمرتبه در روبه‌روی آنها که دید ساختمان را کور می‌کرد ۱۱ میلیون دلار پرداخت کنند. به طور مشابه، مارک زاکربرگ^۳، برای حمایت از حریم خصوصی و امنیت خانه خود تمام خانه‌های اطراف را خرید. یا یک شرکت زیرمجموعه نستله^۴ که آب معدنی تولید می‌کند، برای جلوگیری از تولید نیترات توسط کشاورزان (به واسطه مصرف زیاد کود) و آلوده کردن آب‌های منطقه، زمین‌های کشاورزان را خرید و با آن‌هایی که حاضر به فروش

1. Exxon, Shell, and Conoco

2. Clean Water Act

3. Mark Zuckerberg

4. Nestle

نشوند، قرارداد منعقد کرد که در عوض مصرف کمتر کود، دام‌های خود را در مزارع ویتل بچرانند. این الگو در سایر شرکت‌های زیرمجموعه نستله هم به کار گرفته شد (Phaneuf & Requate, 2017). این مثال نمونه‌ای است که نشان می‌دهد یک آلوده‌شونده به آلوده‌کننده‌های متعدد پرداخت کرده است و مسئله هماهنگی به واسطه وجود انحصار در طرف آلوده‌شونده مدیریت شده است.

به‌طور خلاصه، برای کاربرد قضیه کوز یا باید هزینه مبادله کم باشد یا به طریقی هزینه مبادله کم شده باشد که نمونه‌های عملی آن در مثال‌های بالا مرور شد.^۱

۶. ملاحظات پایانی

شاید خوانندگان از این نحوه برخورد آزرده‌خاطر شده باشند که چرا همه مسائلی که در دنیای واقع موضوعیت دارد، خارج از دامنه قضیه کوز قرار می‌گیرد و چرا همه چیز به تفاوت دنیای با هزینه مبادله صفر و غیرصفر تقلیل داده می‌شود. در دفاع از کوز می‌توان چنین استدلال کرد که کوز مقاله خود را در دو قسمت کلی تدوین کرده است: در یک قسمت ادعا کرده است که در دنیایی که پیگو در نظر دارد (یعنی در دنیای هزینه مبادله صفر)، آثار خارجی از طریق مکانیزم قیمت درونی می‌شود و تنها وظیفه قاضی و مقنن تعیین حق و مسئولیت اولیه است و نحوه تخصیص حقوق و مسئولیت‌ها توسط بازار تعیین می‌شود. در نتیجه، استنباط پیگو در حمایت از مالیات‌های اصلاحی و رویه پذیرفته شده در حقوق عرفی مبنی بر مسئول دانستن آلوده‌کننده درست نیست.

استیون چونگ (۲۰۲۰) البته، این را اشتباه کوز می‌داند که از فضای تأکید بر تعریف حقوق مالکیت وارد فرض صفر بودن هزینه‌های مبادله شد. از نظر او قضیه اصلی را کوز در مقاله کمیسیون ارتباطات فدرال در قالب این عبارت بیان کرد: «تعریف حقوق مقدمه لازم و اجتناب‌ناپذیر مبادلات بازاری است». از نظر چونگ اشتباه کوز این بود که صفر بودن هزینه‌های مبادله را شرط کرد و این شرط به معنای عدم نیاز به بازار است: «اگر هزینه‌های مبادله صفر باشد، در واقعیت، بازاری وجود نخواهد داشت» (Cheung, 2020). چونگ این

---

۱. برای توضیح بیشتر نکته اخیر دادگر (۱۳۸۶) و کوتر و یولن (۲۰۰۷) را ببینید.

نکته را در مقاله سال ۱۹۸۲ خود توضیح داده بود که محدودیت فضا اجازه نقل قول کامل آن استدلال را نمی‌دهد.

با این حال باید توجه داشت که کوز برای نقد پیگو، و بنا به گفته مدما (۲۰۲۱) برای پرداختن به مباحث خیابان بلک استون^۱، وارد این فضا شد. ناگفته نماند که استیگر هم در پوشاندن لباس علمی به قامت استدلال کوز، قضیه کوز را به آن ترتیب فرموله کرد. کوز (۱۹۹۲) می‌گوید که «من با استیگر [در بیان قضیه] مخالفتی ندارم»، ولی «من تمایل دارم که به قضیه کوز به عنوان نقطه شروعی برای تحلیل اقتصاد با هزینه‌های مبادله مثبت نگاه کنم».^۲ به عبارت دیگر، کوز به هیچ وجه معتقد نیست که در دنیای واقع هزینه مبادله صفر است و معتقد نیست که نحوه تخصیص حقوق قانونی حائز اهمیت نیست و تأثیری در کارایی اقتصادی ندارد. اجازه دهید با نقل قولی از کوز ببینیم باور واقعی او چیست:

«تا اینجا، بحث براساس این فرض پیش رفته است که مبادلات بازاری هیچ هزینه‌ای ندارد. البته که این فرض بسیار غیرواقع‌بینانه است. برای انجام دادن یک مبادله بازاری باید مردم را از قصد خود مطلع نمایم و فردی را پیدا کنیم که حاضر به معامله باشد، باید با او مذاکرات لازم را انجام دهیم، قراردادی برای انجام دادن معامله تنظیم کنیم و بعد هم نظارت کنیم تا مفاد قرارداد در عمل رعایت شود و ...^۳ این عملیات اغلب اوقات بسیار هزینه‌بر است. گاهی هزینه‌ها به قدری بالا است که مانع از تحقق بسیاری از مبادلات می‌شود. حال آن که اگر سیستم قیمت‌ها بدون هزینه عمل می‌کرد، این مبادلات به سرانجام می‌رسید.

در قسمت‌های قبلی، زمانی که در خصوص بازاریابی حقوق قانونی^۴ از طریق مکانیسم بازار صحبت می‌کردیم، استدلال [ما] این بود که تا جایی که بازاریابی حقوق قانونی از طریق بازار منجر به افزایش ارزش تولید شود، این بازاریابی انجام می‌شود. ولی آن استدلال مبتنی بر فرض بی‌هزینه بودن

1. The Blackstone Avenue

۲. برای بحث کامل‌تر برتراند (۲۰۲۰) را ببینید.

۳. آلن (۲۰۱۵) با اشاره به این فهرست از هزینه‌ها توضیح می‌دهد که این فهرست است نه تعریف هزینه مبادله.

4. Rearrangement of Legal Rights

مبادلات بازاری بود. اگر هزینه‌های مبادلات بازاری به حساب آید، روشن است که بازآرایی در حقوق قانونی از طریق بازار زمانی انجام می‌شود که افزایش ارزش تولید که به تبع بازآرایی حقوق حاصل می‌شود، از هزینه‌های بازآرایی بیشتر باشد. زمانی که افزایش ارزش تولید کمتر از هزینه‌های بازآرایی حقوق قانونی باشد، آن‌گاه صدور قرار منع^۱ (یا محتمل دانستن آن) یا مسئولیت پرداخت خسارت می‌تواند منجر به توقف یک فعالیت (یا شروع نشدن آن) شود؛ درحالی‌که اگر مبادلات بازاری بدون هزینه بود، این فعالیت‌ها انجام می‌شد. در این شرایط، تعیین اولیه حقوق قانونی بر کارایی سیستم اقتصادی اثر دارد و یک آرایش حقوق قانونی نسبت به سایر آرایش‌های قانونی ارزش تولید بالاتری را به همراه دارد که اگر این آرایش حقوقی توسط سیستم قانونی کشور تثبیت نشود، هزینه‌های دستیابی به آن از طریق بازار و تغییر دادن و ترکیب کردن حقوق مختلف [براساس مبادلات داوطلبانه] ممکن است به قدری زیاد باشد که آرایش مطلوب حقوقی هیچ‌گاه حاصل نشود. (Coase, 1960).

به‌طور خلاصه، اگر هزینه مبادله به قدری بالا باشد که مانع از بازآرایی خودانگیخته حقوق قانونی شود، آن‌گاه نحوه تخصیص حقوق قانونی از نظر کارایی حایز اهمیت است و اگر نظام حقوقی در این زمینه درست عمل نکند، بر عملکرد اقتصادی تأثیر منفی می‌گذارد. در دنیای واقع، یا باید تلاش کرد هزینه‌های مبادله را کاهش داد تا بازار بتواند ما را به تخصیص کارآمد برساند (قضیه هنجاری کوز) یا نظام حقوقی باید حق و مسئولیت را به نحوی تخصیص دهد که کاراترین نتیجه (بیشترین ارزش تولید) برای اقتصاد حاصل شود.^۲ نکته اخیر یکی از وجوه اساسی تمایز میان تحلیل اقتصادی (و پیامد‌گرایی) حقوق از تحلیل سنتی (و علت‌گرایی) حقوق است.

گلن فاکس^۳ (۲۰۰۷) معتقد است که پیام واقعی کوز از مقاله «مسئله هزینه‌های اجتماعی» به‌درستی دریافت نشد. خود «رونالد کوز بر این باور است که قضیه‌ای که به نام او عنوان

1. Injunction

۲. نگاه کنید به: کوتز و یولن (۲۰۰۷)، فصل ۴

3. Fox, G.

گرفته، حامل پیامی متضاد پیام مورد نظر اوست». «متأسفانه، از آنجا که ما توجه خود را به چیزی معطوف کردیم که او نمی‌خواست بگوید، ما در نیافتیم که او چه می‌خواست بگوید. در نتیجه، ما نه به اندازه کافی قدر دان پیام واقعی او بوده‌ایم و نه به حد کفایت منتقد آن».

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

ORCID

Ali Nassiri Aghdam

<https://orcid.org/0000-0002-2989-2271>

منابع

- اینتریلگیتور، مایکل (۱۹۹۶). یک سیاست اقتصادی جدید برای روسیه. ترجمه حسین راغفر، منتشر شده در کتاب «دولت، فساد و فرصت‌های اجتماعی: تعامل اندیشه‌ها در اقتصاد سیاسی توسعه»، انتشارات نقش و نگار، ۱۳۸۲، ۳۴۷-۳۵۱.
- دادگر، یداله (۱۳۸۶). نقش قضیه Coase و هزینه مبادله در تحولات جدید اقتصادی. *نامه مفید*، ۶۰، ۸۹-۱۱۴.
- کوتر، رابرت و یولن، تامس. (۲۰۰۷). *حقوق و اقتصاد؛ ترجمه یداله دادگر و حامده اخوان هزاوه*، انتشارات پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس و انتشارات نور علم، ۱۳۸۸.
- مهدوی، ابوالقاسم و میدری، احمد. (۱۳۸۴). ساختار مالکیت و کارایی شرکت‌های فعال در بازار اوراق بهادار تهران. *تحقیقات اقتصادی*، ۴۰ (۴)، ۱۰۳-۱۳۱.

References

- Allen, D. W. (1999). Transaction costs in *Encyclopedia of law and economics*, edited by Bouckaert, B. and De Geest, G., I, 893-926.
- Allen, D. W. (2015). The coase theorem: coherent, logical, and not disproved, *Journal of Institutional Economics*, 11(2), 379-390. doi:10.1017/S1744137414000083
- Anderson, D. A. (2019). *Environmental economics and natural resource management*; 5th edition, Routledge.
- Baumol, W. J. (1972). On taxation and the control of externalities. *The American Economic Review*, 62(3), 307-322. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2354.2012.00689.x>
- Berck, P. & Helfand, G. (2011). *The economics of the environment*. Addison Wesley.
- Bertrand, E. (2020). George Stigler, the first apostle of the *Coase theorem*; in "George Stigler" edited by C. Freedman, 445-457, doi: 10.1057/978-1-137-56815-1_15

- Bowles, S. (2006). *Microeconomics: behavior, institutions and evolution*; New York: Princeton University Press.
- Bramhall, D. F., & Mills, E. S. (1966). A note on the asymmetry between fees and payments. *Water Resources Research*, 2(3), 615-616. <https://doi.org/10.1029/wr002i003p00615>
- Buchanan, J. M. & Tullock, G. (1962). *The calculus of consent: logical foundations of constitutional democracy*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Calabresi, G. (1965). The decision for accidents: an approach to non-fault allocation for costs. *Harvard Law Review*. 78, 713-745. <https://doi.org/10.2307/1338791>
- Calabresi, G. (1968). Transaction costs, resource allocation and liability rules—a comment. *The Journal of Law and Economics*, 11(1), 67-73. <https://doi.org/10.1086/466644>
- Cheung, S. N. S. (1987). Coase, Ronald Harry in *the new Palgrave: A dictionary of economics*; edited by John Eatwell, Murray Mileage and Peter Newman, 1, 455-457.
- Cheung, S. N. S. (2020). On a fallacy in the Coase theorem and the theorem of transaction costs substitution. *The Man and the Economy*, 7(2), 1-11, <https://doi.org/10.1515/me-2020-0013>
- Coase, R. H. (1937). The nature of the firm. *Economica*, 4(16), 368-405. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0335.1937.tb00002.x>
- Coase, R. H. (1959). The federal communications commission. *Journal of Law and Economics*, 2, 1-40. <https://doi.org/10.1086/466549>
- Coase, R. H. (1960). The problem of social cost. *Journal of Law and Economics*, 3, 1-44. <https://doi.org/10.1086/466560>
- Coase, R. H. (1992). The institutional structure of production. *American Economic Review*, 82(4), 713-719. https://doi.org/10.1007/0-387-25092-1_3
- Coase, R. H. (2014). Law and economics: A personal journey. *Man and the Economy*, 1(1), 69–78. <https://doi.org/10.1515/me-2014-0005>
- Coelho, P. R. P. (1975). Externalities, separability and resource allocation: comment. *American Economic Review*, 65, 721-723. <https://doi.org/10.2307/2525673>
- Cooter, R. D. (1987). Coase theorem in "*The new Palgrave: A dictionary of economics*"; edited by John Eatwell, Murray Mileage and Peter Newman, 1, 457-460.
- Cooter, R. D. and Ulen, T. (2007). *Law and Economics*. Addison Wesley. 5th edition. Translated into Persian by Yadollah Dadgar and Hamedeh Akhavan Hezaveh. Tarbiat Modares University Press, 2009.
- Dadgar, Yadollah (2008). The Role of Coase Theorem and Transaction Costs in Changes of Economic Theory. *Name-ye Mofid*, 13 (60), 89-114. (In persian)
- Demsetz, H. (1966). Towards a Theory of Property Rights. *American Economic Review*, 57(2), 347-359. https://doi.org/10.1057/9780230523210_9
- Demsetz, H. (1972). Wealth distribution and the ownership of rights. *The Journal of Legal Studies*, 1(2), 223-232. <https://doi.org/10.1086/467483>
- Demsetz, H., & Lehn, K. (1985). The structure of corporate ownership: Causes and consequences. *Journal of political economy*, 93(6), 1155-1177. <https://doi.org/10.1086/261354>

- Deryugina, T., Moore, F. & Tol, R. (2021). Environmental applications of the Coase theorem; *Environmental Science & Policy*, 120, 81-88. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2021.03.001>
- Field, B. C. & Field, M. K. (2009). *Environmental economics: An Introduction*; 5th edition, New York.
- Fox, G. (2007). The real Coase theorems. *Cato Journal*, 27(3), 373-396.
- Frech III, H. E. (1979). The extended Coase Theorem and long run equilibrium: the nonequivalence of liability rules and property rights. *Economic Inquiry*, 17(2), 254-268. <https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.1979.tb00311.x>
- Gruber, J. (2013). *Public finance and public policy*. New York: Worth Publishers, fourth edition.
- Halpin, A. (2007). Disproving the Coase theorem? *Economics and Philosophy*, 23(3), 321-341. <https://doi.org/10.1017/s0266267107001514>
- Herzel, L. (1951). "Public Interest" and the Market in Color Television Regulation. *University of Chicago Law Review*, 18 (4), 802-16. <https://doi.org/10.2307/1598016>
- Hindriks, J. & Myles, G. D. (2013). *Intermediate public economics*. Cambridge, Massachusetts: The MIT press, Second edition.
- Hoffman, E., & Spitzer, M. L. (1982). The Coase theorem: Some experimental tests. *The Journal of Law and Economics*, 25(1), 73-98. <https://doi.org/10.1086/467008>
- Holderness, C. G. (1989). The assignment of rights, entry effects, and the allocation of resources. *The Journal of Legal Studies*, 18(1), 181-189. <https://doi.org/10.1086/468145>
- Intriligator, M. D. (1996). A New Economic Policy for Russia. Economic Notes, translated into Persian by Hossein Raghfar, published in a collection entitled "State, Corruption and Social Opportunities", Naghsh va Negar Press, 2004.
- Kolstad, C. D. (2011). *Intermediate environmental economics*; 2nd international edition, Oxford University Press.
- Mahdavi, A. and Meidari, A. (2006). Ownership Structure and the Corporate Efficiency of Listed Companies in Tehran Stock Exchange Market, *Tahghighat-e Eghtesadim* 40 (4), 103-132. (In Persian)
- Marchand, J. R. and Russell, K. P. (1973). Externalities, liability, separability and resource allocation. *American Economic Review*, 63, 611-620.
- Marchand, J. R. and Russell, K. P. (1975). Externalities, liability, separability and resource allocation: reply. *American Economic Review*, 65, 730-732.
- Medema, S. G. & Zerbe, R. (1999). Cease theorem in *the encyclopedia of law and economics*, edited by Bouckaert, B. and De Geest, G., I, 836-892.
- Medema, S. G. (2021). What happened at Blackstone Avenue? Exorcising Coase theorem mythology. *CHOPE Working Paper*, No. 2021-14, 41 pages.
- Modigliani, F.; Miller, M. (1958). The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *American Economic Review*. 48 (3): 261-297. JSTOR 1809766
- Nutter, G. W. (1968). The Coase theorem on social cost: a footnote. *The Journal of Law and Economics*, 11(2), 503-507. <https://doi.org/10.1086/466656>

- Phaneuf, D. J. & Requate, T. (2017). *A course in environmental economics-theory, policy and practice*. Cambridge University Press.
- Pigou, A. C. (1920). *The economics of welfare*. London: MacMillan, 4th ed. 1932.
- Polinsky, A. M. (1980). Resolving nuisance disputes: The simple economics of injunctive and damage remedies. *Stanford Law Review*, 33, 1075-1112. <https://doi.org/10.2307/1228549>
- Posner, E. A. (2017). Coase theorem in *Economic ideas you should forget* edited by B.S. Frey and D. Iselin, 101-103. doi 10.1007/978-3-319-47458-8_44
- Regan, D. H. (1972). The problem of social cost revisited. *The Journal of Law and Economics*, 15(2), 427-437. <https://doi.org/10.1086/466745>
- Shapiro, D. L. (1974). A note on rent and the Coase theorem. *Journal of Economic Theory*, 7(1), 125-128. [https://doi.org/10.1016/0022-0531\(74\)90086-6](https://doi.org/10.1016/0022-0531(74)90086-6)
- Shapiro, D. L. (1977). A note on rent and the coase theorem: Editorial addendum. *Journal of Economic Theory*, 14, 221-222. [https://doi.org/10.1016/0022-0531\(77\)90094-1](https://doi.org/10.1016/0022-0531(77)90094-1)
- Starrett, D. A. (1972). Fundamental nonconvexities in the theory of externalities. *Journal of Economic Theory*, 4(2), 180-199. [https://doi.org/10.1016/0022-0531\(72\)90148-2](https://doi.org/10.1016/0022-0531(72)90148-2)
- Stigler, G. J. (1952). *The theory of price*. New York, Macmillan.
- Stigler, G. J. (1966). *The theory of price*. 3rd ed., New York, Macmillan.
- Wellisz, S. (1964). On external diseconomies and the government-assisted invisible hand. *Economica*, 31(124), 345-362. <https://doi.org/10.2307/2550514>
- Zerbe, R. O., Jr (1980). The problem of social cost in retrospect. *Research in Law and Economics*, 2, 83-102.

استناد به این مقاله: نصیری اقدم، علی. (۱۴۰۲). مبانی، نقدها و دلالت‌های قضیه کوز: یک ارزیابی مجدد.

پژوهش‌های اقتصادی ایران، ۲۸(۹۷)، ۸۴-۱۱۶.

Iranian Journal of Economic Research is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.